Thesis Title Ethnobotany of Buddhist and Muslim Thais in Some Locations in the Lower Part of Southern Thailand

Author Mrs. Ubonwan Upho

Degree Doctor of Philosophy (Biology)

Thesis Advisory Committee Lect. Dr. Chusie Trisonthi Chairperson

Dr. Kongkanda Chayamarit Member

Mr. Chairoj Thammarat Member

ABSTRACT

This study focused on the uses of the local plants and the indigenous knowledge including the beliefs concerning plant uses of the Buddhist and Muslim Thais in the lower part of southern Thailand. The local names and the traditional uses of the plants as well as the information on the beliefs were collected through interviews. The specimens were collected, identified into species level, and preserved at the Ethnobotany Research Section of Biology Department, Faculty of Science, Chiang Mai University, and also at Biology Department, Faculty of Science, Thaksin University. This study was carried out from May 2001 to October 2004. The plants documented in this study are distributed among 123 families, 349 genera, and 477 species. Three hundred and ninety, and 372 species are used by the Buddhist and Muslim Thais respectively. The used plants are categorized into 6 groups: food plants (236 species), medicinal plants (327 species), plants for construction (31 species), plants for utensils (21 species), plants for rituals (39 species), and plants for other purposes (72 species). The detail of plant names and usage was described alphabetically by family, genus and species within a given family. The Buddhist and Muslim Thais' beliefs concerning plant uses are reflected in their traditional practices that have been performed in various occasions; certain kinds of plants are usually employed in procedures of the tradition either as an offering or a token.

Among the plants used by the Buddhist and Muslim Thais; fruits of 6 species of plants that are considered to be popular among the local people and capable of being developed into economic plants, i.e. *Aglaia korthalsii* Miq., *Baccaurea motleyana* (Mull.Arg.) Mull.Arg., *Cynometra cauliflora* L., *Eleiodoxa conferta* (Griff.) Burret, *Garcinia prainiana* King and *Lepisanthes alata* (Blume) Leenh. were analyzed for their nutritional composition and observed for their market values including other information. The study revealed that they are reasonable sources of nutrients for the

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

local people and can be sold for their supplement incomes. In addition, 4 species of local medicinal plants, i.e. *Acacia merillii* Nielsen, *Linostoma pauciflorum* Griff., *Lophatherum gracile* Brongn., *and Tacca integrifolia* Ker Gawl. were analyzed for their chemical constituents by the use of spectral data. The study revealed that *Tacca integrifolia* Ker Gawl., which is very popular plant among villagers as an aphrodisiac, contains steroid named stigmasterol. Furthermore, three medicinal plants used by the villagers contain groups of chemical compounds that may be bioactive ones. Further studies on their chemical structure and pharmacological activities should be carried out.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	พฤกษศาสตร์พื้นบ้านของชาวไทยพุทธ และมุสลิม ในบางพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย
ผู้เขียน	นางอุบลวรรณ อุโพธิ์
ปริญญา	วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ชีววิทยา)
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	อ. ดร. ชูศรี ไตรสนธิ ประธานกรรมการ ดร. ก่องกานดา ชยามฤต กรรมการ นายชัยโรจน์ ธรรมรัตน์ กรรมการ

บทคัดย่อ

ทำการศึกษาการใช้ประโยชน์พืชโดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ รวมทั้งความเชื่อในการนำพืชมาใช้ในกิจกรรมต่างๆของการดำรงชีวิต ของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม ในบางพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย เริ่มศึกษาตั้งแต่เดือน พฤษภาคม 2544 ถึง ตุลาคม 2547 โดยการสำรวจพืชที่นำมาใช้ประโยชน์ สอบถามชื่อภาษาท้องถิ่น ส่วนของพืชที่ใช้ วิธีการใช้ สรรพคุณ รวมทั้งการบันทึกภาพ เก็บตัวอย่าง และตรวจสอบชื่อวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้อง ตัวอย่างแห้งของพืช ได้ทำการเก็บรักษาไว้ที่ หน่วยวิจัยพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และที่ ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ผลจากการศึกษา รวบรวมพืชได้ 123 วงศ์ 349 สกุล และ 477 ชนิด ในจำนวนนี้ พืช 390 ชนิด ใช้กันในหมู่ชาวไทยพุทธ และ 372 ชนิด ใช้กันในหมู่ชาวไทยมุสลิม พืชทั้งหมดนำมาจัดกลุ่มตามลักษณะการใช้ประโยชน์ได้ 6 กลุ่ม คือ พืชอาหาร 236 ชนิด พืชสมุนไพร 327 ชนิด พืชที่ ใช้ในการก่อสร้าง 31 ชนิด พืชที่ใช้ในการทำเครื่องมือ เครื่องใช้ในครัวเรือนและการประกอบอาชีพ 21 ชนิด พืชใช้ในพิธีกรรมตามความเชื่อ 39 ชนิด และที่ใช้ประโยชน์อื่นๆ 72 ชนิด พืชแต่ละวงศ์ ได้จัดทำคำบรรยายรายละเอียดพืช และการใช้ประโยชน์ โดยเรียงลำดับ สกุล และชนิด เรียงตามลำดับอักษร ตลอดจนทำตารางเปรียบเทียบการนำพืชไปใช้ประโยชน์ระหว่างชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

พืชที่ใช้บริโภคจำนวน 6 ชนิด ที่น่าจะได้รับการส่งเสริมให้เป็นพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ *Aglaia korthalsii* Miq.(สังเครียด), *Baccaurea motleyana* (Mull.Arg.)Mull.Arg (ระไม), *Cynometra cauliflora* L. (มะขามคางคก), *Eleiodoxa conferta* (Griff.) Burret (หลุมพี), *Garcinia prainiana* King (จูปู), และ *Lepisanthes alata* (Blume) Leenh. (ยะโฮ) ได้นำผลของพืชเหล่านี้มาวิเคราะห์หาปริมาณสารอาหารบางชนิด รวมทั้งศึกษาข้อมูลบางประการทางการตลาด พบว่าในผลของพืชเหล่านี้มีปริมาณสารอาหารที่สำคัญบางชนิด ในปริมาณพอสมควร และคนท้องถิ่นสามารถจำหน่ายผลผลิตของพืชเหล่านี้เพื่อเป็นรายได้เสริมแก่ครอบครัวได้ นอกจากนี้ได้นำพืชที่คนท้องถิ่นใช้ประโยชน์ในทางยาจำนวน 4 ชนิด ได้แก่ *Acacia merillii* Nielsen (ฮาย), *Linostoma pauciflorum* Griff. (พาหมี), *Lophatherum gracile* Brongn. (เหล็กไม้ไผ่) และ *Tacca integrifolia* Ker Gawl. (นางครวญ) มาศึกษาองค์ประกอบเคมีเบื้องต้น โดยอาศัยเทคนิคทางสเปคโตรสโคปี พบว่า นางครวญ *Tacca integrifolia* Ker Gawl. เป็นพืชที่คนท้องถิ่นนิยมใช้เป็นสมุนไพรบำรุงกำลัง มีสารในกลุ่มสเตียรอยด์ ชนิด สติกมาสเตอรอล ส่วนพืชที่ใช้ประโยชน์ทางยาชนิดอื่นอีก 3 ชนิด ได้แก่ *Acacia merillii* Nielsen *Linostoma pauciflorum* Griff., *Lophatherum gracile* Brongn. และ *Tacca integrifolia* Ker Gawl. พบกลุ่มของสารที่อาจจะเป็นสารออกฤทธิ์ทางยา ที่น่าจะมีการศึกษาอย่างละเอียดต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved